

Kur'ân ve medeniyet

Konya'dan okuyucumuz: "1- Emirdağ Lâhikası sayfa 90'da, "o dehşetli belâdan birisi... Ben dünyanın hâlini bilmiyorum. Fakat Avrupa'da istilâkârâne hükmeden ve edyan-ı semâviyeye dayanmayan dehşetli cereyanın istilâsına karşı..." buradaki "dehşetli cereyan" nedir? 2- Tarihçe-i Hayat sayfa 118'de, "Çünkü beş menfî esas üzerine teessüs etmiştir..." Buradaki beş menfî esası uygulayan ve tahakkuk ettiren rejim veya rejimler hangileridir? 3- Tarihçe-i Hayat 126'da, Üstadımız, mebuslara dağıttığı beyannamenin yedinci maddesinde, "lâubâliyâne Avrupa medeniyet-i habîsesinden süzülen bir cereyan-ı bid'akârâne, sînesinde yer tutamaz" diyor. Bu cümlenin anlamı nedir? Ve "cereyan-ı bid'akârâne"den kast edilen nedir?"

Risâle-i Nûr'da îman esasları üzerinde yoğunlaşan ve Kur'ân'ın îmân âyetlerini asrımızın anlayışıyla tefsîr ederek insanlığı inançsızlık uçurumundan çekip kurtaran büyük âlim Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri, çeşitli dünya cereyanlarını nazara vererek toplumların sosyal ve içtimâî yapılarını tahlil eder, toplum barışına zarar veren sosyal yanlışlıklara dikkat çeker ve Kur'ân'ın îmânî mesajlarıyla birlikte, toplumları kucaklayan çağlar üstü sosyal mesajlarını da tefsir eder. Bediüzzaman imanlı bir nesil, imanlı bir dünya ve saadetli bir âhiret hayatı tesis etmeye çalışmanın yanında, imanlı nesilleri sosyal gel-gitlere ve medeniyet diye bilinen bazı çağdaş ve bid'atçı yanlışlıklara karşı uyarır.

Emirdağ Lâhikasında bahsettiğiniz sayfada Bediüzzaman, Risâle-i Nur'un bu vatanın mânevî bir kurtarıcısı bulunduğu cihetle, bu vatani ve gençliği tehdit eden iki dehşetli mânevî belâyı def etmek için matbaa lisanı ile ortaya çıkmak, ders vermek

ve Risâle-i Nur eserlerini matbaalarda basmak zamanının geldiğini beyan eder. Bu dehşetli belâlardan birisi, Hıristiyan dînini mağlup eden ve anarşiliği yetiştiren kuzeyde çıkan dehşetli dinsizlik cereyanı ateizm veya komünizmdir ki, kuzeyde ve doğu bloku ülkelerinde etkili olmuş, Avrupa'yı ve Avrupalı'yı ise son yüz yıl içinde tehdit altında tutmuştur. Avrupalı bu tehdiye karşı semâvî dinlere sığınarak ancak kurtulabilecektir. Semâvî dinlerin hakikatleri beyan edildiğinde, karşısında fikir olarak dayanmayacak ve çabuk sönmeyecek kadar aslında çürük olan bu inançsızlık cereyanının istilasına karşı son semâvî din olan İslâmiyet'in hak ve hakikatlerini açıklayan Risâle-i Nûr bir kale gibi set olmuştur.¹

Tarihçe-i Hayatta bahsettiğiniz yer Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin 1335 senesi Eylül'ünde bir rü'yâ-yı sâdıkada her asrın mânevî şahsiyetlerinin bulunduğu büyük bir meclis tarafından sorulan sorulara verdiği cevapları içerir. Rüyada Bir Hitabe başlığı ile Sünûhat'ta da yer alan bu bahiste sorular genelde İslâmiyet'in geleceği ve Müslümanların mukadderâtı üzerinde yoğunlaşmaktadır. Sorular Bediüzzaman Said Nursî Hazretlerine, asrın sahibi makâmıyla sorulmuştur. Şeriatın bu medeniyeti neden kabul etmediği, bu sorulardan sadece birisidir.

Bediüzzaman Hazretleri, daha çok felsefeden beslenen Avrupa medeniyetinin beş menfî esas üzerinde oturduğunu ve Şeriatın bu menfilikleri kabul etmediğini kaydeder. Bu beş menfî esaslar şunlardır: 1- Dayandığı nokta kuvvettir. Kuvvetin karakteri saldırmaktır, yıkmaktır. (İslâmiyet'in ise dayandığı nokta haktır; hakkın karakteri birleşmek ve yapıcı olmaktır.) 2- Maksadı menfaattir. Menfaatin karakteri yığılmak ve boğuşmaktır. (İslâmiyet'in maksadı fazilet ve Allah'ın rızasını kazanmaktır. Allah'ın rızasını kazanma kastı ise dayanışma ve kaynaşma fikrini besler.) 3- Hayat düsturu cidaldır ve mücâdeledir. Mücâdelenin karakteri çarpışmaktır. (İslâmiyet'in hayat düsturu yardımlaşmaktır. Yardımlaşmak birbirinin imdadına yetişmeyi gerekli kılar.) 4- İnsanlar arası bağı ırkçılık ve menfî milliyettir. Irkçılığın karakteri ise, dehşetli ve barışmaz derecede vuruşmak ve savaşmaktır. (İslâmiyet'in ön gördüğü bağ ise dindir ve vatandır. Dîn ve vatan bağı ise kardeşlik ve sevgi kazandırır.) 5- Medeniyetin hizmeti hevâ ve hevesi tahrik etmek, arzûları tatmin etmek ve her isteği ihtiyaç görmek ve karşılamaktır. Heva ve heves ise, insanı meleklik derecesinden köpeklik bataklığına düşürür, insan ahlâkını bozar. (İslâmiyet'in hizmeti ise, nefsin, hevâ ve hevesin tecâvüzlerine mâni olmak, rûhun ulvî hislerini beslemek, insanı olgunlaştırmak ve ahlâkî güzelliklere eriştirmektir. Bu ise insana iki dünyanın saadetini kazandırır.)²

Burada belirtilen beş menfî esas ve İslâmiyet'in ön gördüğü müspet reçeteleri Üstad Said Nursî Hazretleri On ikinci Söz'de ayrıntılarıyla işler.³ Bu beş menfî esası

hareket noktası kabul eden her medeniyet anlayışı bu tokatlardan hissesini alır.

Fakat bu demek değildir ki, medeniyet sürekli biçimde aynı menfî esaslar üzerinde duruyor. Medeniyetlerin insanlar gibi yanlışları olduğu gibi, doğruları da vardır. Medeniyetin doğrularını Üstad Hazretleri reddetmez ve istikbalde doğrularının gâlip olması için duâ eder. Üstad Hazretlerinin aynı sayfanın hâşiyesinde, “İnşallah istikbalde İslâmiyet’in kuvveti ile, medeniyetin mehâsini (iyilikleri) galebe edecek, zemin yüzünü pisliklerden temizleyecek ve sulh-u umumîyi de temin edecek”⁴ duâsına baktığımızda; medeniyetin her geçen gün kendisini yanlışlardan daha çok kurtardığını ve doğruları daha çok kabul ettiğini ve bu olumlu gelişmelerin Üstad Hazretleri tarafından da İslâmiyet adına tasvip gördüğünü kavramamız zor olmaz.

Tarihçe-i Hayat’ın bahsettiğiniz 126. sayfasındaki maddelerin yedincisinde ise Bedüzzaman Hazretleri TBMM’yi, Avrupa medeniyetinin çirkinlik ve kötülüklerini değil, iyiliklerini almaya çağırıyor. Avrupa medeniyetinin çirkinliklerinden ancak bid’atçı bir cereyan süzüleceğini, bu bid’atçı cereyanın ise tap taze îman esaslarına inanmış Müslümanların sînesinde yer tutamayacağını ve geri tepeceğini bildirir.⁵

Dipnotlar:

- 1- Emirdağ Lâhikası, s. 90
- 2- Tarihçe-i Hayat, s. 118
- 3- Sözler, s. 122
- 4- Tarihçe-i Hayat, s. 118 (Haşiye)
- 5- Tarihçe-i Hayat, s. 126